

---

## Kyrkomötet

### Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2018:9

## Det allmänna prästadömet

---

### Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2018:44 med förslaget att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att utreda konsekvenserna av den lutherska läran om det allmänna prästadömet för dagens församlingsliv. Utskottet ser det som angeläget med en bred delaktighet inte minst i församlingens gudstjänstliv och menar att det redan står klart att detta är vad som ska gälla men är en utmaning att hela tiden förverkliga. Utskottet ser inte behov av en utredning av det slag som föreslås i motionen och menar därför att den bör avslås.

### Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:44.

### Motionens förslag

#### Motion 2018:44 av Anders Nihlgård m.fl., Det allmänna prästadömet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka konsekvenser den lutherska läran om det allmänna prästadömet kan och bör få för det svenskkyrkliga församlingslivet idag.

### Bakgrund

I ett par yttranden med anledning av skrivelser från regeringen om ändringar i Svenska kyrkans lokala och regionala organisation tog Läronämnden 1985 och 1987 upp frågor om det allmänna prästadömet.

Läronämndens yttrande 1985:23 avsåg 1982 års kyrkokommittés rapport *Församlingar i samverkan* (SOU 1985:1). I rapporten framförde kyrkokommittén att förändringarna som gav kyrkorådet ett större inflytande över församlingens gudstjänstliv förutsätter samverkan mellan kyrkoråd och präst. Man menade att utvecklingen kunde tolkas som ett starkare markerande av kyrkorådets kyrkokommunala karaktär med principen att demokratins spelregler ska gälla överallt. ”Men utvecklingen kan också ges en teologisk motivering som utgår ifrån den lutherska reformationens syn på det allmänna prästadömet enligt vilket ämbetet, evangelieförkunnelsens och sakramentsförvaltningens uppdrag, uppbärs av alla kristna.” Med koppling till detta skrev Läronämnden i yttrandet följande.

Läronämnden framhåller vidare att den teologiska tanken med det allmänna prästadömet (s. 121) varken i dess bibliska rötter eller i den lutherska reformationen ursprungligen avsåg frågor om beslutanderätten.

Det gällde det fria tillträdet till Gud utan ett förmedlande prästerskap. Då denna föreställning förväldades med senare tiders politiska idéer och de senaste århundradenas demokratiska ideal kom tanken med "det allmänna prästadömet" att tjäna som en pådrivande kraft inom kyrkan. Denna utveckling i riktning mot förverkligandet av demokratiska ideal bör hälsas med glädje, men historisk ärlighet kräver att man inte lättfärdigt hänvisar till det allmänna prästadömet som biblisk eller reformatorisk bakgrund. Teologiskt förhåller det sig så att det allmänna prästadömet har sin grund i dopet och tron.

När Läronämnden yttrade sig två år senare med anledning av regeringens förslag om ny organisation på lokal- och stiftsplanet (RegSkr 1987:1) lyfte nämnden fram det allmänna prästadömet som en av tre viktiga principer för hanteringen av frågor som behandlades i regeringens skrivelse. I sitt yttrande 1987:6 skrev Läronämnden bl.a. följande.

Det s k allmänna prästadömet har sin grund i dopet och tron. Alla döpta och troende, vigda eller icke vigda, har tillsammans ansvaret för att kyrkans grundläggande uppgifter blir utförda. Och därvid är både församlingen som helhet och prästen i församlingen underställda evangeliet. Endast i den mån evangeliet får komma till uttryck talar och handlar församlingen och i den dess präst i enlighet med sitt gudomliga uppdrag.

1997 års extra kyrkomöte yttrade sig över regeringens förslag till lag om Svenska kyrkan. Då förelåg en motion där begreppet den dubbla ansvarslinjen ifrågasattes bl.a. utifrån att det kunde leda till en uppdelning mellan "inre" och "yttre" frågor. Andra kyrkolagsutskottet såg en sådan uppdelning som felaktig och skrev i anslutning härtill följande. (2KL 1997:8)

Kallelsen att föra ut evangelium är alltså given åt hela Guds folk. Med det gemensamma uppdraget följer också ett gemensamt ansvar. Det s.k. allmänna prästadömet innebär att alla som genom dopet upptagits i kyrkan har en obehindrad tillgång till att möta Gud, till Guds ord och sakrament. Sin prästerliga tjänst fullgör de genom att vittna om Guds väldiga gärningar och genom ett rätt offer, dvs ge av sig själv i nästans och den mänskliga gemenskapens tjänst. Delaktigheten i det allmänna prästadömet medför också att alla döpta och troende, vigda eller icke vigda, tillsammans har ansvaret för att kyrkans grundläggande uppgifter blir utförda. När de verkar gemensamt i den demokratiska organisationen har de också samma ansvar för fattade beslut.

Det som Andra kyrkolagsutskottet framförde om det allmänna prästadömet som en grund för ett gemensamt ansvarstagande kan kännas igen i inledningstexten till kyrkoordningens andra avdelning där det sägs att "delaktigheten i de döptas och troendes allmänna prästadöme förenar alla i församlingen, vigda och icke vigda". I omedelbar anslutning härtill framhålls att "alla har tillsammans ansvaret för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd". I övrigt förekommer inte begreppet det allmänna prästadömet i kyrkoordningen även om samma sak kan sägas finnas med i inledningstexten till sjunde avdelningen när där står om dopet som den grundläggande vinningen till tjänst i kyrkan som ger delaktighet i kyrkans gemensamma uppdrag.

**Utskottets förslag:** Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:44.

I bakgrundsbeskrivningen finns återgivet citat från Läronämnden och från Andra kyrkolagsutskottet vid 1997 års kyrkomöte som tydliggör att det som kallas det allmänna prästadömet primärt inte gäller frågor om inflytande och verksamhetsansvar utan avser en ”obehindrad tillgång till att möta Gud, till Guds ord och sakrament”. Till detta allmänna prästadöme är dopet vigningen och det omfattar hela Guds folk, såväl dem som har särskilda uppdrag inom kyrkans vigningstjänst som alla andra. Det innebär också ett ansvar för att förkunna Guds storverk, 1 Pet. 2:9, och för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd. Utskottet vill också peka på det som står i 1 Pet. 2:4 och 5.

När ni kommer till honom, den levande stenen, ratad av människor men utvald av Gud och ärad av honom, då blir också ni till levande stenar i ett andligt husbygge. Ni blir ett heligt prästerskap och kan frambära andliga offer som Gud vill ta emot tack vare Jesus Kristus.

I likhet med motionärerna ser utskottet som mycket angeläget med ett brett ansvars- tagande för församlingens liv och verksamhet. När det gäller gudstjänstlivet finns det skäl att peka på att kyrkoordningen ger kyrkoråd och församlingsråd viktiga uppgifter. Som en bakgrund till och grund för detta pekar inledningstexten till 17 kap. kyrko- ordningen på en delaktighet som går utöver det som direkt regleras i bestämmelserna.

Gudstjänsten är hela församlingens gåva och uppgift. Alla i församlingen är kallade att delta i gudstjänsten och komma med sina erfarenheter och livsfrågor till det gemensamma mötet med Gud. Kyrkorådet, församlings- rådet och kyrkoherden har gemensamt ansvar för gudstjänstlivets utform- ning och utveckling. Prästen, kyrkomusikern, kyrkvårdarna och den guds- tjänstfirande församlingen gestaltar tillsammans varje enskild gudstjänst.

Utskottet menar att det inte behövs någon utredning för att klargöra det som redan gäller. Det finns en utmaning i att förverkliga detta. Det måste ske i det lokala sammanhanget och med stöd i stiftets grundläggande uppgift att främja och ha tillsyn över församlingens liv. Mot bakgrund av det som här anförts föreslår utskottet att motion 2018:44 avslås.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

*Margareta Nisser-Larsson, ordförande*

*Gunnar Edqvist, sekreterare*

*Beslutande:* Margareta Nisser-Larsson, ordförande, Maria Johansson-Berg, Roine Olsson, Anna Forssell, Lars Risberg, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Mattias Rosenquist, Lisbeth Göranson, Anna-Lena Carlsson, Helena Elmqvist, Helena Nordvall, Hanna Unger, Linda Sjöo och Torbjörn Arvidsson.

*Övriga närvarande vid beslutstillfället:* Jenny Thor, Birgitta Eliasson, Sebastian Clausson, Linda Isberg, Sten Janson, Stig Eriksson, Alexander Christiansson, Naima Bahnam Johansson, Johan Blix, Hans Weichbrodt, Lars Arvidsson och Jan Björkman.

Biskoparna Susanne Rappmann och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överlägg- ningar.